Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Titel: Tiende Afsnit.

Citation: ”Tiende Afsnit.”, i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r01-shoot-chptrd1e44934/facsimile.pdf (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1875

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

de vare undergivne deres Censur med Hensyn til Opfyldelsen af deres Embedspligt. En disciplinær Straffemyndighed ligeoverfor dem kan derfor kun tillægges Retten, naar Forseelsen krænker en Privat (Myndigheds Misbrug), jfr. herom § 226. Forsaavidt det derimod ogsaa forekommer, at Mænd uden egentlig Embedsstilling udføre Anklagen i offentlige Sager, kan der Intet være til Hinder for med Hensyn til dem at fastholde den Regel, som nu gjælder med Hensyn til bestikkede Aktorer, og som fremdeles maa gjælde med Hensyn til bestikkede Forsvarere. Ligeledes maa Sagførere, hvem Anklage i en af en Privat forfulgt Straffesag eller Forfølgning af et borgerligt Retskrav har været betroet, eller der ere optraadte som valgte Forsvarere, være undergivne en disciplinær Straffemyndighed i Lighed med hvad der statueres i det civilprocessuelle Udkast, se herom § 485. Om processuel Straf i Lighed med Reglerne i Civilprocessen for Parten kan der kun undtagelsesvis blive Spørgsmaal i Straffesager, navnlig kun for den private Anklager. For dennes Vedkommende kan imidlertid Bestemmelsen i § 486 neppe undværes, naar Hensyn tages til, at de Straffesager, som ved Lovgivningen ere henviste til privat Paatale, ere overførte til Loven om Strafferetsplejen. Reglen i § 487 er der ikke Grund til at opgive, uagtet der i Udkastet til Lov om Domsmagtens Ordning er optaget mere almindelige Bestemmelser om Udøvelsen af en Tilsynsmyndighed, derunder indbefattet disciplinær Straffemyndighed, med Hensyn til Dommere og Retsskrivere. Ved § 488 findes Intet at bemærke.

Tiende Afsnit.

Slutningsbestemmelser.

Nogle faa Overgangsbestemmelser høre med til at fuldstændiggjøre Udkastet om Strafferetsplejen. Den i § 490 givne Hovedregel kræves af Forholdets Natur. Den mere betryggende Behandling af Sagerne, som Loven indfører, maa finde Anvendelse i alle Tilfælde, der ikke allerede have fundet Afgjørelse. De to første Paragrafer give særlige Regler om Retsmidlers Anvendelse i Sager, som ere afgjorte under den ældre Rets Herredømme. Den nye Lovs Paaankesystem kan ikke overføres paa Domme, der ere afsagte under den ældre Rets Herredømme. Men ligesom Reglerne, der saae med Paaanke at gjøre, blive andre (jfr. Udkast til Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 149), saaledes maa ogsaa den nye Anklagemyndighed overtage de Funktioner, som i Anledning af saadan Paaanke vilde paahvile Øvrigheden eller en bestikket Aktor. Derimod maa de nye Regler om Straffesagers Gjenoptagelse finde Anvendelse ogsaa paa ældre Sager; herved blev kun den i de forandrede Kompetenceforhold grundede Regel i § 492 i Slutningen at tilføje. At Ingen i Henhold til § 40 1ste Stykke skal kunne andrage paa Gjenoptagelse af disse ældre Sager, paabydes af Hensynet til de Misbrug, der ellers let vilde indtræde. At ogsaa de nye Regler om Dommes Fuldbyrdelse maa finde Anvendelse ved Domme, der ere afsagte før den nye Lovs Træden i Kraft, se § 491 i Slutningen, følger af sig selv.

At det nærværende Udkast ikke i sin Helhed uforandret kan blive Lov for Færøerne, er indlysende. De stedlige Forhold udelukke Forudsætningerne for en stor Del af den i Udkastet indeholdte Ordning. Om andre, vigtige Dele af Udkastet gjælder det derimod, at de med større eller mindre Lempelser kunne og fornuftigvis bør gjøres anvendelige paa Færøerne. At træffe Bestemmelse herom maa imidlertid være en særlig Lov forbeholdt.

Et af Kommissionens Medlemmer, W. Ussing, der ikke har kunnet slutte sig til foranstaaende Udkast, skal angaaende sin særlige Stilling tillade sig at bemærke Følgende.

Som det i Udkastets foran givne Motivering er bemærket, ere de forskjellige Forslag, der tidligere ere blevne gjorte til at faae Grundlovens § 74 bragt til Udførelse, alle gaaede ud fra, at der ikke er nogen Nødvendighed for, til dette Øiemed at gjøre nogen anden principiel Forandring i den nu bestaaende Retsorganisation end den, der maa indtræde for de Sager, som skulle undergives Paakjendelse af Nævninger. Derimod indskrænker Kommissionsflertallets her foreliggende Forslag sig ikke hertil. Ikke blot hvad de fidstnævnte Sager angaar, gjør det den af den nye Indretning nødvendigt flydende Forandring i de gjældende Værnethingsregler, men det vil, at ogsaa med Hensyn til andre kriminelle Sager skal den nu gjældende Regel, at disse i første Instants skulle behandles og paakjendes ved de lokale Underretter, være afskaffet. Kun i de i Udkastets § 8 omhandlede Undtagelsestilfælde skulle disse Underretter vedblive at fungere som første Instants; men iøvrigt skal Reglen være den, at de 6 Kollegialretter, som Flertallet vil have oprettet for hele Landet, i første Instants skulle behandle og paakjende alle de kriminelle Sager, for hvilke der ikke særligt er fastsat noget Afvigende.

Det er imidlertid efter min Opfattelse at anse som et betydeligt Fortrin ved vor nuværende Retsordning, at den Jurisdiktion, der er tillagt de lokale Underretter, er en almindelig Jurisdiktion, der ikke er indskrænket til enkelte Sager, der ere betragtede som mindre vigtige, og at som Følge deraf ingen Beboer af Landet i noget Retsforhold har sit Værnething i første Instants længere borte fra sig end i det Højeste i den nærmeste Kjøbstad. Det kan overhovedet ikke betragtes anderledes end som ganske naturligt, at alle de, der bo fjernede fra de større Befolkningscentra, ikke kunne ønske Forandringer, der nøde dem til at søge hen til disse i Anliggender, som de have været vante til at kunne erholde ordnede i en Nærhed, der var dem bekvemmere; men særligt tror jeg, at det vil vise sig forbundet med de største Ulemper, naar det med Hensyn til de almindeligst forekommende kriminelle Sager skal gjøres til Regel, at disse alene kunne behandles og paakjendes i enkelte større Centralbyer, i Stedet for at der hidtil ikke har været nogen Kjøbstad, hvor der ikke har været en Domstol med den dertil fornødne Kompetence. Foruden at en slig Forandring ikke vil kunne foregaa uden særdeles betydelige Omkostninger for det Offentlige, vil den efter min Formening bidrage til i det Hele at gjøre Kriminalretsplejen langsommere, og ved Siden af de Ulemper, den ofte vil medføre for de Tiltalte, vil den især blive til en følelig Bebyrdelse for de Mange, hvem det derved gjøres besværligere og bekosteligere at opfylde deres Borgerpligt at møde som Deponenter og Vidner i de kriminelle Sager.

At Forandringen, saaledes som den er foreslaaet, i Almindelighed taget vil være mere skadelig end gavnlig for Kriminalprocessernes hurtige Tilendebringelse, vil efter de Oplysninger, der haves i Kriminalstatistiken, neppe kunne betvivles. I Tidsrummet fra 1ste Juli 1866 til 31te December 1870 er der ved Underret-

terne paadømt ialt 10925 kriminelle Sager, og deraf ere omtrent 70 Procent paadømte i Løbet af de første 2 Maaneder, efterat Underſøgelſen var paabegyndt. I en Del af disſe Sager vil der vel have fundet Appel til Overretten Sted; men dette kan i intet Fald antages at have været Tilfældet med mere end højſt 16 Procent af ſamme; thi ſtørre har ikke den Procentandel af ſamtlige Sager været, der har været Gjenſtand for Appel. Man kan derefter ſige, at i det Allermindſte 54 Procent af alle de kriminelle Sager ere blevne endelig afgjorte i mindre end 2 Maaneder efter Underſøgelſens Paabegyndelſe; men at dette er en Hurtighed, der ikke vil kunne naaes under den Procedure, der nu er foreſlaaet, kan vel neppe findes tvivlſomt, naar tilbørligen overvejes, at i de Sager, hvor Kollegialretsbehandlingen anvendes, ſtal Underſøgelſen ved Underretten ikke derfor bortfalde, men i Stedet for nu at være den endelige, gaa over til at blive en forberedende, der ſtal paafølges af en ny Afhøring af den Anklagede og Vidnerne for Kollegialretten. Der er vel en Del kriminelle Sager, i hvilke ikkun meget lave Straffe kunne idømmes, med Henſyn til hvilke det er foreſlaaet, at de ſkulle vedblive at behandles og paakjendes ved Underretterne; men de, for hvilke Kollegialretsbehandlingen ſtal være Regel, naar ikke Beſtemmelſen i Udkaſtets § 8 Nr. 3 i det konkrete Tilfælde medfører en Undtagelſe, ere dog det langt overveiende Antal. Til disſe ſidſte Sager høre nemlig blandt mange andre Sagerne om almindeligt (ikke undtaget) Tyveri, Hæleri og Bedrageri, og af de i Aarene 1866—70 kriminaliter Tiltalte udgjorde de, der tiltaltes for de her nævnte 3 Forbrydelſer, alene over 72 pCt. af hele Antallet.

Men er det en Ulempe, at Procesgangen i mange af disſe Sager vil blive langſommere, er det i mine Øine endnu betænkeligere at ville paalægge Befolkningen den overordentlige Byrde, ſom det vil medføre, naar Enhver, der gjør Anmeldelſe om at være beſtjaalen eller bedragen, og overhovedet Enhver, der kan blive ſtævnet til Vidne i en Sag af den omhandlede Beſkaffenhed, ſkal være udſat for at kaldes til at møde, maaſke endog gjentagne Gange, paa et af de 6 Steder, hvor der er Kollegialret, hvor langt dette endog er fjernet fra hans Bopæl. Det Beſvær, ſom herved paabyrdes, kan være ſaa ſtort, at man endog kan opkaſte det Spørgsmaal, om ikke Mange, fremfor at udſætte ſig herfor, ville foretrække at lade de mindre Forbrydelſer, de gjøres til Gjenſtand for, blive unanmeldte, hvorved en for Retsſikkerheden meget betænkelig Tilſtand kunde indtræde.

Der kan ganſke vist nævnes andre, højt civiliſerede Lande, i hvilke det ikke er indrettet ſaaledes, at hver Mand har ſit perſonlige Værnething ſaa nær ved ſig, ſom hos os er Tilfældet. Men i flere af de Lande, hvor denne Fordel ſavnes, er en Beſtræbelſe henimod dens Opnaaelſe umiskjendelig, og fordi der er andre Lande, f. Ex. Tyſkland, hvor denne Beſtræbelſe ikke hidtil ſees at have gjort ſig gjældende, idet Øjet der ikke endnu ſynes at være blevet aabnet for Ønſkeligheden af en Forandring i det engang Tilvante, derfor bliver det ikke mindre misligt, hos os at ville berøve Befolkningen en Fordel, ſom den igjennem en lang Tids Brug er bleven vant til kun at betragte ſom naturlig og ſelvfølgelig, og hvis Savn derfor ikke kunde undlade at blive følelig. Skjønt Retskredſene i Tyſkland ere ſtørre end hos os, er det derhos at bemærke, at naar der her kun ſkal være 6 første Inſtantſes Kollegialretter, vil Forholdet blive aldeles omvendt; man vil ikke blot optage de tyſke Indretningers Ulemper, men man vil forøge og forſtørre dem i en overordentlig Grad.

Og ſpørger man nu, hvilke andre Henſyn der ſkulle motivere en ſaa væſentlig Omdannelſe af vor nuværende Retsforfatning, da kan, ſom antydet, en tilſtrækkelig Grund ikke ſøges i Indførelſen af Nævningeinſtitutionen, der vel maa medføre en Forandring i Proceſmaaden i de Sager, hvor Nævninger ſkulle dømme, men i og for ſig ikke kan drage Konſekventſer efter ſig ogſaa for de Sager, i hvilke Nævninger ikke ſkulle tilkaldes. I Flertalsforſlagets Begrundelſe er dette da ikke heller paaſtaaet, men den foreſlaaede Ordning er motiveret derved, at man har anbefalet endnu flere indgribende Forandringer i Kriminalproceſſen, ſom maatte gjøre det

utilraadeligt at betro den dommende Myndighed til en Enkeltdommer.

Det er naturligt, at den Tanke, at komme bort fra Enkeltdommerne, undertiden har maattet fremkomme; men kom det blot an paa at udføre denne Tanke, vilde man neppe slaa ind paa den af Flertallet valgte Vej. Langt naturligere end at berøve de mange Lokaliteter, der nu have Underretter, saadanne, maatte det synes at være, at lade disse bestaa og derimod give Underdommerne Meddommere, tagne ud af Befolkningen paa lignende Maade som Nævningerne. Paa samme Tid som man vil indføre Nævninger i de vigtigere Sager, kan man dog ikke gjøre gjældende, at det i de mindre vigtige skulde være nødvendigt, at alle Dommerne vare retslærde, saa at man skulde være nødt til at søge hen til de større Byer for at faae et tilstrækkeligt Antal til Dommervirksomheden Kvalificerede. Men i Almindelighed taget lader det sig overhovedet neppe med nogen Føje paastaa, at der praktisk skulde have vist sig nogen virkelig Trang til at faae den nuværende Indretning med Enkeltdommere i første Instants afløst af en Kollegialretsordning. Jeg skal ikke undersøge, hvor udbredt eller hvor grundfæstet det Ønske kan antages at være, som skulde faae sin Opfyldelse ved, at der i visse Arter Kriminalsager tilkaldes Dommere, der ikke ere Embedsmænd, og som har faaet sit Udtryk i Grundlovens Bud om Nævningeinstitutionens Indførelse; men jeg finder intet Datum for, at der i andre Henseender, forsaavidt Dommerne vedblive at være Embedsmænd, skulde være fremkommet Ønsker i Befolkningen om nogen Forandring i den nuværende Retsorganisation, og navnlig er det mig ganske fremmed, at der i større eller mindre Kredse skulde have dannet sig nogen Mening om, at Retfærdighedens Haandhævelse skulde være mindre betrygget udenfor end i Kjøbenhavn, fordi det i Kjøbenhavn ikke er en Enkeltdommer, men den af flere Dommere bestaaende Kriminalret, som har Domsmagten i første Instants. Jeg har aldrig opdaget Andet, end at man i Almindelighed har fundet sig aldeles tilstrækkelig betrygget imod urctfærdige Domme ved den Adgang, der haves til at appellere fra Enkeltdommerne til de høiere Retter, og jeg tror ikke, at man skal kunne paavise Erfaringsdata, der kunde godtgjøre, at denne almindelige Opfattelse hviler paa noget Feilsyn.

Men efter Flertallets ovenfor paapegede Motivering kan der neppe heller være nogen Tvivl om, at dets Fordring om en Kollegialret i første Instants ikke vilde være fremkommet, hvis det ikke tillige havde sigtet hen paa den Indskrænkning af det nuværende Appelinstitut, som det har foreslaaet for at faae gjennemført det Umiddelbarhedsprincip med Hensyn til Bevisforelsen, hvorpaa det har lagt saa stor en Vægt. Gaaende ud fra, at den Domstol, hvis Medlemmer personligen have set og hørt den Tiltalte og Vidnerne, maa være bedre istand til at danne sig den rigtige Mening om Sagens Sammenhæng end en anden Domstol, der kun har skriftlige Referater at bygge sit Resultat paa, vil Flertallet, at den Opfattelse af det Faktiske, hvortil den Ret er kommen, der har havt Fordelen af den umiddelbare Samværen med de afhørte Personer, overhovedet ikke bør kunne omstødes ved Appel, saa at Appelinstantsen under dens Prøvelse af hin Rets Dom skal lade staa urokket, hvad der med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvad der er bevist eller ikke er blevet antaget af samme. Det er denne Myndighed til at domme uden Appel over det Faktiske, som Flertallet ikke har villet indrømme en Enkeltdommer; men efter min Formening vil det ogsaa — og det er for mig en anden særdeles betydende Indvending imod den foreslaaede Forandring — være i en ikke ringe Grad betænkeligt at indrømme en saadan Myndighed til en første Instantses Kollegialret.

I Retfærdighedens Interesse er det i mine Øine af ikke mindre Vigtighed, at der haves Appel med Hensyn til Faktum end med Hensyn til jus. Man kan indrette den Domstol, der skal domme over Faktum, saa betryggende man vil baade med Hensyn til de Personer, hvoraf den sammensættes, og med Hensyn til de Midler, der gives dem ihænde til at komme til Sandhedens Erkjendelse; Muligheden af, at der i det Moment, da Afgjørelsen skal falde,

under Indskydelsen af et netop da stærkt fremherskende Indtryk, kan gjøre sig en Overilelse eller en Vildfarelse paa Grund af et, i sig selv endog let gjennemskueligt, falsk Skin gjældende, er ifølge den menneskelige Naturs Svaghed saa meget at befrygte, at det maa synes höjst betænkeligt at gjøre det til en Grundsætning, at den saaledes engang afsagte Dom ikke skal kunne omgjøres, men staa uangribelig for enhver Revision. Og om jeg end kan indrømme, at det til Bedømmelse af en Sags Sammenhæng ofte kan yde en væsentlig Hjælp, selv personligen at se og høre Parterne og Vidnerne, kan jeg dog paa ingen Maade erkjende, at Afgjørelser af Dommere, der have havt denne Hjælp, ikke i mange Tilfælde med største Nytte ville kunne underkastes en Prøvelse af andre Dommere, der kun have skrevne Akter at dømme efter. Det umiddelbare, almindelige Skjøn har sin store Betydning, men den største Værdi maa dog altid tillægges de Bevisdata, der ikke unddrage sig en Formulering i bestemte Ord, som nedskrevne ville angive Indholdet med Præcision, og Løshed i Bedømmelsen modvirkes ikke paa nogen bedre Maade, end naar Hensynet til, at der kan komme en prøvende Revision, nøder til paa ethvert Punkt, hvor det lader sig gjøre, at søge at faae en saadan nøiagtig Formulering frem. Det er efter min Formening Nævningeinstitutionens største Skyggeside, at den ikke lader sig forene med Indretninger, der muliggjøre en gjentagen Prøvelse af Bevisspørgsmaalet. At dette er en Skyggeside af alvorlig Betydning, har Erfaringen fra alle Lande, hvor Institutionen er indført, saa tilstrækkelig godtgjort, at der neppe er Mange selv af dens ivrigste Beundrere, der ville forsøge at nægte det. Men kan man nu endog mene, at Fordelene ved Nævninger i andre Retninger ere saa overvejende, at denne Mangel bør overses, følger deraf ikke, at man skulde finde det tilstedeligt at afskaffe Fortidens derimod rettede Garantier ogsaa paa det Omraade, hvor disse, fordi Nævninger der skulle holdes ude, uden Vanskelighed kunne bibeholdes, og hvor derhos Intet vil haves af den Betryggelse, som Nævningeinstitutionens Venner dog ville mene, at denne Institution for en Del er istand til at yde. Heller ikke bør det formentligen lades ubemærket, at forsaavidt der lægges en saa overordentlig Vægt paa den umiddelbare Opfattelse, der naaes ved den personlige Samværen med Vidnerne og den Anklagede, er det dog et stort Skaar i den Oprindelighed og Friskhed, som skulde give den umiddelbare Opfattelse dens Værdi, der baade ved Nævningeprocessen og ved den Kollegialretsproces, som Flertallet vil have indført, gjøres derved, at der skal forudgaa Forhandlingen en omhyggelig Forunderfølgelse af en anden Domstol, som naturligen maa give de Paagjældendes fornyede Optræden før den dømmende Ret Karakteren af en, væsentlig ved det, som alt tidligere er passeret, bestemt Repetition af den under Forunderfølgelsen indtagne Holdning. Det Umiddelbarhedsprincip, som man vil hævde, maa forsaavidt endog synes fyldigere fyldestgjort under vor nuværende Retsforfatning, som der under denne erholdes Dom af selve den, der har ledet den første retslige Underfølgelse, og saaledes fra først af har modtaget det umiddelbare Indtryk baade af Vidnerne og den Anklagede.

Hvorom Alting imidlertid end er, er det for mig en afgjørende Betragtning, at det, hvis jeg har Ret i, at den hidtidige kriminelle Retspleje, ved Siden af i mange Slægtrækker at have nydt en ubestridelig, almindelig Agtelse hos Befolkningen, ogsaa i Virkeligheden har fortjent denne Agtelse ved den Retfærdighedens og Samvittighedsfuldhedens Aand, der gjennemgaaende har karakteriseret den, er det urigtigt at lade Bestræbelserne for paa gavnlig Maade at reformere den ved at afhjælpe, hvad enkelte Mangler der i Tidens Løb kunne have vist sig, gaa over til en Omstyrtelse af det hele overleverede Grundlag, hvorpaa den hviler, og Opførelsen af en Nybygning, der ikke finder nogen Støtte i Fortidens Traditioner, men har en rent theoretisk Basis, hvilket, selv om de til Grund liggende Theorier skulde være mindre ensidige og mere værdifulde, end jeg anser dem for at være, altid paa Samfundsinstitutionernes Omraade har den uhyre Mislighed, hvorpaa selv de bedst udtænkte Revolutioner paa

dette Omraade have strandet, at den theoretiske Forudberegnings Udførelse maa overlades Organer, der forinden have været aldeles fremmede og for en Del endog ville være uimodtagelige for den nye Tankegang. Om Nævningeinstitutionen kan det dog anføres, at den kan paaberaabe sig fremmede Landes Exempel, men om den videre Gjennemførelse af det saakaldte Umiddelbarhedsprincip ved de af Flertallet anbefalede Kollegialdomstole af Statsembedsmænd kan dette end ikke siges. Hvilke Theorier der end i Udlandet kunne være opstillede om det Naturlige og Konsekvente i, i den anførte Retning at indføre en Analogi i Behandlingen ved Nævningeretterne og ved de andre Retter, sees dog saa Lidet at være sket til at bringe dette i praktisk Udførelse, at Udlandets Exempel snarest netop maatte synes at føre til at lade disse Theorier ligge.

Efter min Overbevisning er der, naar bortses fra de Forandringer, der, naar Nævningeinstitutionen skal indføres for visse Sager, maa indtræde ved Behandlingen af disse, paa det Omraade af den kriminelle Retspleje, hvor denne Institution ikke kommer til at virke, kun Lidet af indgribende Betydning, som der er Trang til at føge forandret i den nuværende Ordning. Saaledes som Udviklingen i Tidernes Løb nu har formet Procesmaaden, kan det vistnok med Føje siges, at Anvendelsen af Aktorer i de to første Instantser, i hvilke Dommens Grundlag er et umiddelbart Aktstudium fra Dommernes Side, i sig er overflødig, saa at der, uden at Noget derved vilde tabes, kunde ved Siden af en, dog ikke betydelig økonomisk Besparelse, opnaaes en Binding med Hensyn til Sagernes hurtige Fremme ved at lade Aktoraterne i disse Instantser bortfalde. Ogsaa kunde adskilligt unyttigt Ophold spares ved i de samme Instantser at lade Defensionen bortfalde i alle de Sager, som ganske vist ikke vilde være faa, i hvilke den Anklagede paa Foresporgsel derom erklærede, at han ikke ønskede nogen Defensor. Et andet Middel til at fremme Afgjørelsernes Hurtighed vilde være at udvide Kredsen af de Sager, i hvilke der istedetfor det ordinære Antal af 3 Instantser kun indrømmes 2, hvilket sidste Antal ganske vist i mange Slags Sager maa anses aldeles tilstrækkeligt. Jeg skal endvidere henpege paa, at det muligen vilde være til Nytte, om der gaves de overordnede Retter Lejlighed til, naar de dertil fandt Anledning, mere umiddelbart at gribe ind i den kriminelle Undersøgelse end det nu kan ske, ligesom jeg heller ikke skal bestride, at det med Hensyn til, hvorledes det skal bestemmes, om Sag skal anlægges, kan være tvivlsomt om ikke en anden Ordning vilde være at foretrække for den nugjældende. Men Intet af, hvad der her er berørt, vilde føre til store eller gjennemgribende Forandringer. En Anke, der undertiden er bleven ført over den kriminelle Retsplejes Tilstand her i Landet, er den, at det skulde være forbundet med altfor stor en Vanskelighed at faae Dom over Forbrydere, der ikke kunde bevæges til selv at bekjende sig skyldige, og det kan neppe heller nægtes, at under den tidligere Tids Lovgivning og Retspraxis var denne Anke ikke ganske ugrundet. Men efterat Bevis ved Indicier udtrykkelig er blevet hjemlet paa den Maade, som det er sket ved Forordn. 8de September 1841, maa Lovgivningens herhenhørende Bestemmelser vistnok anses for fyldestgjørende, og vel skal det ikke bestrides, at Domstolene, den nævnte Forordning uagtet, have havt Møje med at losrive sig fra den ældre Praxis, saaledes som det saa ofte gaar, hvor der efter den nye Lovregels Beskaffenhed maa være overladt Anvenderens subjektive Skjøn et stort Spillerum; men Enhver, som har fulgt Udviklingen af den kriminelle Retspraxis i de senere Aar, maa dog erkjende, at det Princip, at det, naar samtlige Omstændigheder i deres Forening ingen rimelig Tvivl lade tilbage om den Anklagedes Skyld, ikke bør hindre hans Domfældelse, at der mangler egen Tilstaaelse, stadig er trængt mere og mere igjennem, og jeg tror, at man kan være aldeles forvisset om, at dette med Nutidens Anskuelser stemmende Princips endelige Seir vil være fuldstændig sikret uden alle nye Lovforskrifter, ja uden at saadanne i nogen mærkelig Grad vilde kunne virke til en Paaskyndelse i denne Henseende. Dette Princips Seir fører ogsaa med nødvendig Konsekvents med sig en Foran-

dring i de Maximer, der have været iagttagne med Hensyn til at holde den Anklagede arresteret under Forunderſøgelſen. Forſaavidt der ſtundom kan være ført Klage over, at der havdes for liden Betænkelighed ved at anordne og derefter forlænge ſaadanne Arreſtationer, er det at erindre, at den tidligere i ſaa Henſeende fulgte Fremgangsmaade ſtod i den nøjeſte Sammenhæng med den Nødvendighed, der var for at erhverve den Paagjældendes Tilſtaaelſe, naar en Domfældelſe ſkulde kunne ventes, og med denne Nødvendigheds Bortfalden indtræder, ſom Erfaringen utvivlſomt allerede har viſt, af ſig ſelv den Varſomhed i Anvendelſen af Arreſtationsmyndigheden, hvortil der, naar de herſkende Regler om Beviſets Tilvejebringelſe tillader det, ikke mangler tilſtrækkelige Opfordringer for Underſøgelſesdommeren.

Overhovedet kan jeg, for at jeg i faa Ord ſkal gjentage den Opfattelſe, der har været den ledende for mig, ikke ſe Andet, end at det ikke uden virkelig Uretfærdighed kan benægtes, at der paa vor kriminelle Retsplejes Gebet, i det Hele og i det Store betragtet, efterhaanden er foregaaet en ſaadan, de fremkomne Krav imødekommende, tidsvarende Udvikling, at der forſaavidt ikke en Indførelſe af Nævningeinſtitutionen i viſſe Sager tildels vil angribe den derved rejſte Bygning, i denne maa ſøges det ene naturlige Grundlag for de videre Forbedringer, der kunde være at ønſke, og med en ſaadan Overbevisning er det mig umuligt at overtale mig til at ſtemme for et Forſlag, der aldeles vil bryde med denne Udvikling for at gjøre et Forſøg med at ſkabe noget i det Væſentlige fuldſtændigt Nyt.